REVIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895

Planinski VESTNIK

TEMA MESECA
Resnica o Morbegni

INTERVJU
Rafael Terpin
Andrej Stritar
Slavica Tovšak

Z NAMI NA POT
Pesarinski Dolomiti
Storžič

10
2014
PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
3,40 EUR

AKCIJA V OKTOBRU

Privlačna ponudba za nove naročnike Planinskega vestnika

Vsem **novim** naročnikom, ki se boste v oktobru 2014 naročili na Planinski vestnik za leto 2015, bomo podarili eno izmed naslednjih knjig: *Bele sanje – kamnita resničnost, Človek, gora, poezija, Lotosov cvet, Moje gore, Planinski zbornik ob 110-letnici SPD/PZS, Podhladitev, omrzline in druge poškodbe zaradi mraza, Posušeni rožmarin, Zorko Jelinčič – Nad prezrtjem in mitom.*

S planinskimi edicijami v akciji do novih planinskih čevljev

Že malce obarvani jesenski dnevi kar kličejo k obisku gora. Pri načrtovanju in izvedbi planinskih tur bodo dobrodošla družba zemljevidi in vodniki, podaljšane večere pa si lahko skrajšate z leposlovjem iz Planinske založbe PZS.
Planinske edicije s popusti **od 40 do 60 %**, ki jih predstavljamo v nadaljevanju, lahko kupite oziroma naročite v Planinski trgovini PZS.
Edicije s popusti: planinske karte: Ljubljana in okolica 1 : 50 000, Posavsko hribovje: Boč-Bohor 1 : 50 000, Jalovec in Mangart 1 : 25 000, Krn 1 : 25 000, Stol in Begunjščica 1 : 25 000, Storžič in Košuta 1 : 25 000; vodniki: *Karavanke, Po gorah severovzhodne Slovenije, Posavsko hribovje, Jezersko, Bohinj, Kamniška Bistrica, Preddvor, Tržič*, leposlovje: *Iveri z Grintovcev*.
Vsi oktobrski kupci planinskih edicij iz te akcije – ne glede na višino zneska nakupa – se uvrstite v žreb za kakovostne planinske čevlje znamke Treksta, model jotunhaim GTX, v vrednosti 169,99 €, ki jih v sodelovanju s Planinsko zvezo Slovenije podarja podjetje Taurus, d. o. o.

Poleg tega vam oktobra pri naročilu **nad 10 €** podarimo eno od naslednjih knjig:
P*osušeni rožmarin, Moje gore, Podhladitev, omrzline in druge poškodbe zaradi mraza.*
Vabljeni k nakupu in z malo sreče boste v november zakorakali z novimi planinskimi čevlji.

AKCIJA 50 % POPUST

Nikóla Guid, Planinske obhodnice in pohodi

V letu 2008 je PZS izdala knjigo *Planinske obhodnice in pohodi.* Knjiga natančno opredeli pojma, kot sta planinska obhodnica in pohod, ter skuša dati popoln pregled nad to problematiko. Obravnava samo take obhodnice in pohode, na katerih prejme udeleženec priznanje ali spominček. Knjiga torej predstavlja v prvi vrsti opredelitev in pregled obhodnic, akcij in pohodov v Sloveniji ter pomeni dopolnilno gradivo k planinskim učbenikom.
Zbrani so podatki o 73 planinskih obhodnicah, 16 obhodnicah zunaj PZS, 17 akcijah, podobnim obhodnicam, 131 planinskih pohodih, 98 pohodih izven PZS in 3 pohodih slovenskih društev v zamejstvu.
Knjiga je namenjena planincem in ljubiteljem narave ter pohodništva, vodnikom PZS kot zbirka idej za izlete in skrbnikom obhodnic in pohodov zaradi zbranih priporočil.
Format: 150 mm x 210 mm; 271 strani, broširana, šivana vezava

V času od 15. 10. do 15. 11. 2014 lahko knjigo kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: 9,50 €* (redna cena: 19,00 €*).
*DDV je obračunan v ceni. Stroške poštnine plača naročnik.

NOVO V PLANINSKI ZALOŽBI

Našitek PZS

V Planinski trgovini PZS je možno kupiti našitek PZS. Našitek je širine 48 mm in višine 80 mm.
Cena našitka: 4,00 €*.
*DDV je obračunan v ceni. Stroške poštnine plača naročnik

INFORMACIJE, NAKUP in NAROČILA:

Planinska zveza Slovenije, Planinska trgovina PZS

na sedežu: Dvorakova ulica 9, Ljubljana, v času uradnih ur, **po pošti:** p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, **po telefonu:** 01 43 45 684 v času uradnih ur, **faksu:** 01 43 45 691, **brezplačna telefonska številka:** 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu), **e-naročila:** narocilo@pzs.si ali **spletna trgovina PZS**: http://trgovina.pzs.si. **Uradne ure** v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Dvorakova 9: v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure (odmor za malico: 10.30–11.00).

Slovenski planinski muzej

Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana, **telefon:** 08 380 67 30, **faks:** 04 589 10 35, **e-naročila:** info@planinskimuzej.si.

Planinski VESTNIK

Revija za ljubitelje gora že od leta 1895

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK:
Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja petnajstega v mesecu.
Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje.
114. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA:
Planinska zveza Slovenije
Uredništvo Planinskega vestnika
Dvorakova ulica 9, p. p. 214
SI-1001 Ljubljana
T: 01 434 56 90, F: 01 434 56 91
E: pv@pzs.si
www.planinskivestnik.com

ODGOVORNI UREDNIK:
Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR:
Emil Pevec (tehnični urednik),
mag. Marjan Bradeško, Marta Krejan Čokl,
dr. Andrej Mašera, Zdenka Mihelič,
dr. Irena Mušič Habjan, dr. Mateja Pate,
Dušan Škodič, Tina Leskošek, Mire Steinbuch

ZUNANJI SODELAVEC:
Peter Šilak

LEKTORIRANJE:
Mojca Volkar Trobevšek, Marta Krejan Čokl,
Katarina Marin Hribar, Mira Hladnik

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK:
Schwarz print, d. o. o.

NAKLADA: 5850 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.
Naročanje:
Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije, Dvorakova ulica 9, p. p. 214 SI-1001 Ljubljana, po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po telefonu **080 1893 (24 ur na dan)**.

MODRA ŠTEVILKA
080 18 93

Številka transakcijskega računa PZS je 05100-8010489572, odprt pri Abanki, d. d., Ljubljana. Naročnina 34 EUR, 58 EUR za tujino, posamezna številka 3,40 EUR. Članarina PZS za člane A vključuje naročnino. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirajo Ministrstvo za šolstvo in šport RS, Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS in Javna agencija za knjigo RS.

Fundacija za šport

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:
Montaž iz doline Dunja
Foto: Peter Strgar

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja vse članke in točnost v reviji objavljenih opisov poti, ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli zaradi hoje po gorah po navodilih iz te revije.

Prava mera

Prepričan sem, da kombinacija teh dveh besed predstavlja eno najmanj otipljivih in najtežje rešljivih dilem, s katerimi se vsakodnevno srečujemo. Življenje nas nezavedno in nenehno postavlja pred odločitve, s katerimi krojimo svoj danes in jutri. Pa naj tista "prava mera" velja za karkoli, vedno se je težko odločiti, mar ne? Hrana, pijača, delo, šport, prosti čas in celo ljubezen – nobenih izjem ni. Preveč vsake dobre reči lahko človeka na dolgi rok uniči ali pa na smrt zdolgočasi, kar je pravzaprav vseeno …

Najti pravo mero je težko zaradi preprostega dejstva, da je v praksi ne moremo izmeriti, saj imamo vgrajene vsak svoje "vatle", ki niso nujno usklajeni z ostalo populacijo. Vzrok je naše mnenje, ki si ga o nečem ustvarimo na podlagi poznavanja zadeve, o kateri se odločamo. Nepoznavanje pa je, metaforično povedano, gosto listje grma, v katerem tiči večina zajcev (različnih mnenj).

Tokratni začetek uvodnika sem se namenil navezati na temo meseca, ki pripoveduje zgodbo o propadu najvišje zgradbe na naših tleh, pa čeprav poanta pisanja ni v njej. Nova dejstva in razmišljanja o razrušeni vojašnici namreč odgovorijo na precej vprašanj, še več pa jih na novo zastavijo. Kako danes razmišljamo o zapuščini rapalske meje, in kako bomo jutri zaradi tega gledali nase? In seveda ob tem dobili tudi odgovor o "pravi meri", ki je nekoč nismo našli ...

Slovenija ima zaradi impresivne zemljepisne lege pestro preteklost, ki jo relativno slabo poznamo, še manj primerno cenimo. Že mnogi pred menoj so ugotavljali, da nam manjka zdrava mera zgodovinskega spomina, ki v narodu vzbuja občutek ponosa, ki si ga zasluži. V primerjavi s svojimi sosedi smo na tem področju že pregovorno malomarni, a nam očitno niti ni hudo mar.

Pri iskanju našega zgodovinskega spomina se bom tokrat ustavil na tako imenovani razvodnici med Jadranskim in Črnim morjem. To je navidezna naravna meja, ki na našem višjem svetu vodotoke usmerja proti enemu ali drugemu končnemu cilju in je bila v preteklosti mnogo bolj pomembna, kot se zdi danes.

Po njej je bila pred slabima dvema tisočletjema zgrajena rimska utrjena linija *Claustra Alpium Iuliarum* (v prevodu Zapore Julijskih Alp). To je verjetno najobsežnejša gradnja na našem ozemlju, nastala nekako v času cesarja Dioklecijana. In po skoraj isti črti se je kmalu po prvi svetovni vojni prav tam zarisala rapalska meja, ki so ji botrovale zakulisne kupčije zahodnih zaveznikov z Italijani. Sploh ne slučajno, saj so se Italijani tudi na podlagi teh rimskih ostankov sklicevali na upravičenost do ozemlja na jadranski strani razvodnice. Ob tej meji sta bili nato na obeh straneh zgrajeni še utrjeni liniji: Alpski zid in Rupnikova linija. Njuni ostanki že dobrih sedemdeset let (z redkimi izjemami) neusmiljeno propadajo.

Prava reč, kup kamenja in betona na krivični meji, bo kdo rekel. Kar naj propade in izgine v pozabo! Pa je to prav?

Aktualna stota obletnica prve svetovne vojne nam pravi, da to ni prav. Kajti šele sedaj jo Slovenci bolje razumemo, ko jo spoznavamo na novo, neoblateno z izvirnim grehom naših dedov, ki so ga bili deležni v svoji državi. Zaradi očitka, da so se borili na strani nasprotnikov (Avstrije), se je o tej vojni načrtno (pre)malo govorilo, saj je kralj v Beogradu pripadal zmagovalni strani, ki je drugače razlagala zgodovino. Ko danes ponovno beremo vsa tista pisma o bridkostih in trpljenju vojakov, ki se kasneje niso mogli niti pohvaliti s svojimi junaštvi in uspehi, ta dobijo nov pomen. In predvsem zaradi tega ima soška fronta danes pri nas že skoraj status, ki si ga zasluži.

S podobnim razlogom ne bi smeli spregledati ostankov zapuščine rapalske meje, ki je ostala po vojni še celo bolj prezrta in pozabljena. Kako bomo lahko cenili tisto, kar smo nekoč izgubili, če ne bomo vedeli, zakaj, niti kako se nam je kasneje spet vrnilo, saj v zgodovini ni prav nič samoumevnega.

Dokler je še čas, bi morali vsaj kolikor je nujno ohraniti zgodovinski spomin na medvojno obdobje, ki je bilo za naš narod zelo pomembno. Na videz ničvredno zidovje, ki teče preko naših gora in hribov, ima sporočilno vrednost in bi ga morali v tem smislu zaščititi in približati ljudem. Ne potrebujemo megalomansko obnovljenih zidov in utrdb v stilu Kitajskega zidu, kamor bi prihajale trume turistov, čeprav je bil namen gradnje obeh povsem isti – zaščita pred sovražnikom. Že z informiranjem in osveščanjem se da za začetek mnogo doseči pa še poceni je. Kajti pozabljenje je najučinkovitejši zaveznik zoba časa.

Ali nam bo uspelo, žal ne vem. Če pa, upam, da z omenjeno "pravo mero". Tako, da bosta obenem ohranjena tudi mir in dostojanstvo gora. Morda se zdi v tem trenutku nepotrebno, a verjamem, da bo našim zanamcem zagotovo všeč!

4 Sledi v času

Vojašnica Vittoria Emanuela pod Triglavom

Grega Žorž

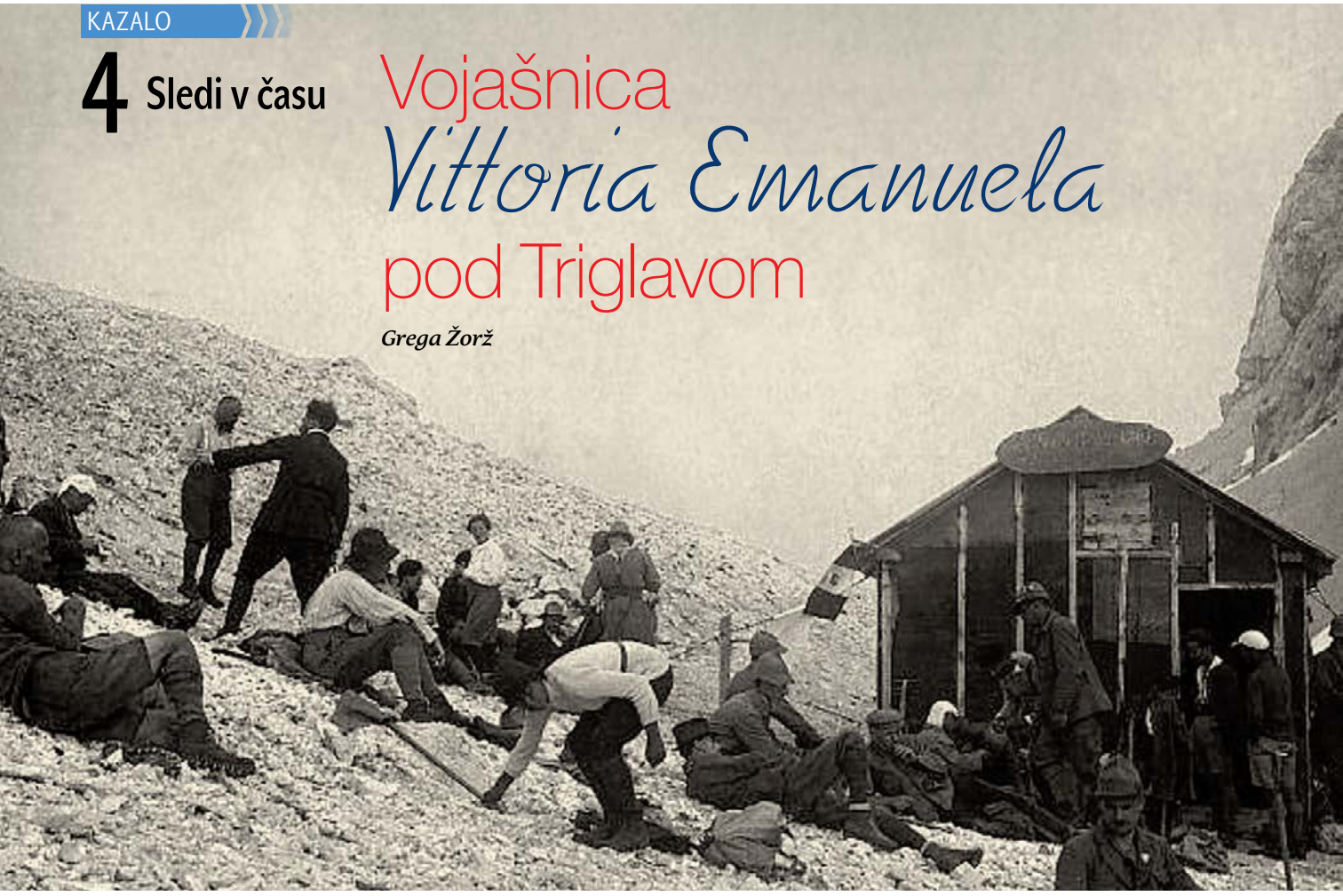

20 Po gorah Balkana

Korab, Djeravica, Maja Jezerce

Andrej Mašera

Opisi tur

- Monte Brentoni
- Terza Grande
- Monte Creta Forata
- Monte Siera
- Storžič iz Mač
- Storžič po grebenu čez Psico
- Storžič skozi Žrelo
- Storžič po jugozahodnem grebenu

Maja Jezerce, 2694 m, najvišji vrh Prokletij.
Foto: Milan Radović, Srbija

16 Intervju

Rafael Terpin, rovtarski krajinar

Marjan Bradeško

48 Visoka Evropa

Andreja Tomšič

Dufour-spitze

28 Z nami na pot

Pesarinski Dolomiti

Matija Turk

UVODNIK
Prava mera 1
Dušan Škodič

SLEDI V ČASU
Vojašnica Vittoria Emanuela pod Triglavom 4
Grega Žorž

SLEDI V ČASU
Pod Triglavom ni prostora za še eno kočo 10
Dušan Škodič

SLEDI V ČASU
Ohranitev spomina na Rapalsko mejo 12
Božo Repe

INTERVJU
Rafael Terpin, rovtarski krajinar 16
Marjan Bradeško

KOLUMNA
Do kod v gorah z avtom? 19
Aljaž Anderle

PO GORAH BALKANA
Korab, Djeravica, Maja Jezerce 20
Andrej Mašera

GREMO NA JUG
Tržiška odprava v Črno goro 26
Iztok Pungaršek

Z NAMI NA POT
Pesarinski Dolomiti 28
Matija Turk

INTERVJU
Pogovor z Andrejem Stritarjem
Marjan Žiberna

INTERVJU
Pogovor s Slavico Tovšak 44
Marjan Bradeško

VISOKA EVROPA
Od Vatikanskega griča do Elbrusa 46
Jože Drab

VISOKA EVROPA
Dufourspitze 48
Andreja Tomšič

GEO-IZLET
Geološka učna ura na Prisojniku 50
Bogomir Celarc, Nina Rman

LOŠKA STENA
Med cvetjem in meglami 54
Tatjana Cvetko

MORSKI IZLETI
Jutranje poti v poletna brezpotja 56
Aleš Nosan

SPOMINJANJA
Spomini hčerke nekega posebnega alpinista – Martina Gričarja 58
Tina Gričar

JUBILEJ
Petnajst let in še štejemo 59
Matej Ogorevc

VREMENSKE STOPINJE IN OPRIMKI
Petdeset odtenkov sive 60
Miha Pavšek, Miha Demšar

VARSTVO NARAVE
Spoznajmo pojoči svet kobilic 62
Dušan Klenovšek

ZELIŠČA NAŠIH GORA
Materina dušica (*Thymus sp.*) 63
Lovro Vehovar

NOVICE IZ VERTIKALE 64
ŠPORTNOPLEZALNE NOVICE 67
PLANINSKA ORGANIZACIJA 68
V SPOMIN 71
TNP 72

Vsebine vseh Planinskih vestnikov od leta 1895 dalje na **www.pvkazalo.si**